

بررسی و ساختار معماری قلعه بمپور در دوره باستان

*1 محمد مسیح هاشمی نیا *2 محمد محمدی

کارشناس ارشد تاریخ اسلام عضو غیر هیات علمی دانشگاه ولایت

کارشناس ارشد زبان های باستانی ایران عضو غیر هیات علمی دانشگاه
ولایت

چکیده

تاریخ معماری ایران به دو بخش اصلی، معماری قبل و بعد از اسلام تقسیم می شود. دین اسلام که در حدود ۱۴۰۰ سال پیش در ایران مستقر شد با توجه به جهان بینی خاص خود آثار معماری بعد از اسلام ایران را تحت تاثیر قرار داد و به آن کیفیت جدیدی بخشید، با این حال پیوند محکمی بین این دو بخش معماری ایران وجود دارد. هر دو بخش معماری ایران، چه بخش قبل از اسلام که دو دوره درخشان طولانی و چندین صد ساله هخامنشی و ساسانی را در بر می گیرد و چه بخش بعد از اسلام که حداقل تا زمان صفوی، یعنی در یک دوره هزار ساله، سیر تکاملی مستمری داشته است، از قسمت های مهم تاریخ معماری جهان به حساب می آیند.

ساسانیان بیش از 4 صده در ایران حکمرانی کردند و معماری ایرانی در این دوران

به اوج پیشرفت خود رسیده بود، این سلسله که خود را جانشینان هخامنشیان می دانستند در معماری از این خاندان پیروی نکرده و بجای استفاده از مصالح گران قیمت بیشتر از مصالح بومی استفاده کرده که ایجاد بناهای خشتی و خاکی از مشخصه های این دوره است، همچنین در دوره هخامنشیان ایجاد بناهای سنگی بر دامنه کوها و ارتفاعات مرسوم بود که بعدها مردم به دشت نشینی عادت کردند، نمونه بارز معماری قبل از اسلام دوره ساسانی را می توان در قلعه بمپور شهرستان ایرانشهر در جنوب سیستان و بلوچستان مشاهده کرد که به صورت دو تکه ساخته شده که این دو بخش به لحاظ ارتفاع با هم یکسان نیستند ، این قلعه از خشت و خاک بنا شده که از مهمترین مصالح مورد استفاده در دوران ساسانی و نیز مصالح بومی منطقه ایرانشهر محسوب می شود و در ارتفاع 80 متری سطح زمین و بر روی تپه ای مصنوعی ایجاد شده که از چهار برجک این بنا تنها 2 برجک آن باقی مانده است، در این مقاله سعی شده تا مولفه های معماری قبل از اسلام و دوره ساسانی در ایجاد قلعه بمپور بررسی شود و داده های مقاله از طریق کتابخانه ای و مشاهده ای جمع آوری و مورد تحلیل قرار گرفته است.

کلمات کلیدی: ایرانشهر, قلعه بمپور, معماری, ساسانیان,